

Szerkesztőség kiadó-
hivatal és nyomda
Cluj-Kolozsvár, St. Baron
L. Pop (Brassai-utca) 10
Telefon:
Szerk. és kiadóhivatal
977, 228 és 1047
Zs. N. Sz. — — — —
Kéziratok kizárólag
szerkesztőséghez cím-
zendők. Kéziratokat nem
adunk vissza

Dr. Ramasetter Róbert
szerző 2. II. 8.

KELET

ESZÉDO · POLITIKAI · NAPILAP

ELŐFIZETÉSI ÁRAK
Romániában

Egész évre — — 850
Félévre — — — 460
Negyedévre — — 240
Egy hónapra — — 85
Egy szám ára pályaudva-
ron és vidéken is lej 4
Bukarestben — — 5

Csehszlovákiában

Egy hónapra — ck 35—
Egy szám ára — ck 150

1926 január 11 Hétfő

Cluj-Kolozsvár * IX. évfolyam * 7 szám

5686. Tévét 25

Kétféle diktatura

Az emberi lélek, különösen a kultúra alacsonyabb fokán álló emberek lelkülete alapján véve nem idegenkedik a diktatúrától. Goethe mutatott rá rendkívüli éleselmjűséggel arra, hogy az emberek rendszeres gondolkodásra nem szoktatott tömege — már pedig ez a többség — nagyon szívesen veszi, ha vannak, akik helyettük gondolkoznak, akik irányt szabnak számára és ezáltal leveszik válláról a magasabb felelősség terheit.

Ha volna olyan diktatura, mely minden rétegnek, minden társadalmi csoportnak kedvére tudna tenni, egészen bizonyos, hogy ez volna a legjobb kormányzati forma. Mert hiszen nemcsak a parancsolás öröme ismerjük, hanem az engedelmesség öröme is, mely különösen a keleti embertömegek lelkületében ma is élő, ható erő.

Végső analizisben minden kormányzati forma diktatórikus, még a parlamentáris is, mert egy többség akaratát kényszeríti rá egy esetleg kválitásban sokkal fejlettebb, sokkal haladottabb kisebbségre. A diktatura lényegét tehát nem is formai külsőségek határozzák meg, hanem azok a szándékok és célok, melyeknek érdekében létrejött. Szándékok és célok tekintetében a mai diktatúrák, a bukásban lévők épügy, mint a virulensek, lényegesen különböznek azoktól a diktatúráktól, melyek a XVIII. század végén és a XIX. század elején létesültek. Nagy Frigyes is diktátor volt, II. József császár is és mégis: a felvilágosodott, haladó kultúremberiség tisztelettel néz vissza e kiváló diktátorok, felvilágosodott abszolutisták szándékaira, annak ellenére, hogy e szándékok kivételének eszközeit nem helyeselheti. Am e diktátorok szellemi és politikai hatása az emberiség előbbre-vele tekintetében óriási jelentőségű. A közép kor szörnyű elfogultságainak megdöntése, a legheirívőbb gazdasági és emberi ellentétek kiegyenlítése, a tudomány előbbre-vele, az egyenlőség eszméjének népszerűsítése érdekében ezek a felvilágosodott diktátorok sokat tettek s talán részük van abban is, hogy a nagy francia forradalom eszméaramlata aránylag megrendítőbb zökkenő nélkül győzhetett a középeurópai államok politikai és nemzeti újrendezésében.

Maga Napoleon is, minden önző imperialista céljai mellett a felvilágosodás, a polgári jogok eszméjét terjesztette el azokon a területeken, melyeken a „gloire“ fényétől megittasult seregeit végigvezette. Sok tekintetben Nagy Péter cár és Katalin cárnő abszolutizmusa is magasabbrendű szempontoktól vezetett volt, mert hiszen úgy Nagy Péter, mint Katalin az európai-sodás apostolai voltak az elmaradt, csökönyösen feudális orosz földön.

Ezekkel szemben a világháború után keletkezett diktatúrákat a szándékok alantassága, a nyers hatalmi ösztön, a brutális és kiméletlen embermegvetés szelleme hozta létre. S míg Nagy Frigyes, József császár, Napoleon abszolutizmusa ellen a maradiság, a kiváltságosak önző hatalmi és gazdasági érdekei lázadtak fel, addig a mai diktatúrák egyedül a csökevényes középkori szellemre, a visszafejlődés vágyától áthatott kisebbségekre építették fel uralmukat, vagy pedig olyan tömegekre, melyeket a jogkiterjesztés demokratikus korszaka olyan alacsony szellemi és morális viszonyok között talált, melyek egyáltalán nem tették alkalmassá őket a hatalomban való részvételre.

De nagy lehetőséget nyújtott a diktatúrák létrejöttéhez az a háború utáni lethargia s egyben pathologikus izgékonyosság is, mely minden gondolat és kritika nélkül dobta oda magát az erőszak szuggeszciójának, hatalmas, nyers, törtető erőktől áthatott condottieriek hipnózi-

sának. A spanyol, olasz, bolgár, görög, magyar diktatúrák lélektanát e diktatúrák szándékaival igen könnyű megmagyarázni. A spanyol diktatúrát az egyre izmosodó spanyol népi mozgalmak hozták létre, melyeknek lecsapolására Primo de Rivera a marokkói imperialista kalandot találta ki, a népi mozgalmak levezetésére már régen feltalált és jól bevált azt a módszert, mely végül is csúfos kudarcban végződött s mely végül is a diktátor pozíciójának meggyöngyülésére vezetett.

Cankov rémuralmát a legalantosabb bosszú szelleme hozta létre, egy, az évről jóval enyhébb diktatura megtorlási manővere. Cankovék még azzal sem mentegethetik magukat, amivel Mussolini, hogy jeletesebb tömegek állottak véreskezű uralmuk mögött. Egyedül néhány katonatiszta és mindenre kapató rendőrtügnöke alapozták hatalmukat, politikai erkölcsük pedig egyetlen szempontban csúszosodott ki: a nép ellen minden eszközzel. Ez a diktatura volt az, melyet egyetlen, a vezetést még úgy szomjazó nép sem tud elviselni, melyet az ókori zsarnokok végzős meatalitása fűtött át, az örület és gőszőség mámor, mely ellensége mindennek, ami élet, virágzás, fejlődés. Nem is diktatura volt ez, hanem inkvizíció.

A balkáni diktatúrák sorába most Görögország lépett. Talán a legérdekesebbje az összes háború utáni diktatúráknak. Köztársasági diktatura ez, tehát külső formában olyan politi-

kai alakulás, mely első pillanatra magasabb célok elérésére törekvőnek látszik. Pedig nem az. Pangalos tábornok a köztársaság égisze alatt egy kis önző klikk érdekeit akarja rádiálni a hajdani Hellasz epigon utódaira, erre a keveréknépre, mely teljesen elvesztette minden vonatkozását az ó-görög ragyogás kulturális és politikai hagyományával.

A mai diktatúrák lényegét és morálját azonban legekleltásabban Magyarország példája mutatja meg. A politikai abszolutizmus zászlaja alá főuri és plebejusi kalandorok sorakoztak, akik a rendcsinálás örve alatt elnyomták minden fejlődési lehetőséget és évtizedekre vetették vissza nemcsak a demokrácia, hanem a bocsületes és eszmei alapon álló konzervativizmus ügyét is.

A felsorolt dokumentumok minden évről világosabban mutatják, hogy a diktatúrák között is éles különbségek vannak. Van jóhiszemű és van rosszhiszemű diktatura. Előbbinek rendszert az a tragikuma, hogy a haladás elleneségei támadják meg létében, utóbbinak az, hogy eszközeinek kegyetlensége évtizedekre tarol minden magasabb törekvést. Ezért látszik a diktatúrának minden formája eleve elmulásra ítéltetnek, annak ellenére, hogy a parlamentárizmus válsága is elérte tetőfokát. A jövő életrevaló kormányzati formáinak kialakulási lehetőségeit még a jövőendő fátyola takarja.

(s. 1.)

Rendőri készütség Budapest utcáin

Már tizennyolcan ülnek börtönben a frankhamisítás miatt. Kihalgatták Horthy szárnysegédét és Zdravec püspököt is. Klebelsberg előállításáról az eddigi jelentések nem tesznek említést. Elmarad a diplomáciai beavatkozás

A „Világ“ inkriminált vezércikkének hiteles szövege

(Budapest, január 9. Az Uj Kelet tudósítójától.) A főváros utcáin megerősített rendőrszolgálat cirkálnak. Valsmennyi rendőr fegyvere éles golyókkal van megtöltve. A kormány rendeletben adta ki, hogy a legkisebb zavargást is el kell fojtani. A kerületi kapitányságok épülete előtt mindenütt készütség áll fegyverben. A törvényszék és az ügyészség épületét, valamint a központi rendőrséget erősen őrzik. Marinovics főkapitány, aki most a vizsgálat vezetésével van megbízva, ma letartóztatta Hajts Lajos nyugalmazott tábornokot, a térképészeti intézet volt vezetőjét, aki bevallotta, hogy tudott azokról a technikai munkálatokról, amelyek a frankhamisítással kapcsolatban a térképészeti intézetben folytak. Gerő László műszaki főtanácsos rendszeresen bemutatta neki a bankjegyeket. Hajts nagy érdeklődéssel szemlélte azokat, sőt egyes bankjegyek festését hibásnak találta és utasításokat adott a helyes színkeveréshez. Tagadja azonban, hogy ezt anyagi előnyökért tette volna.

Tizennyolc letartóztatott

Ebben a pillanatban tizennyolc letartóztatottja van a frankhamisításnak: Windisgrätz, Nádosy Imre, Hajts tábornok, Szörcei, Gerő, Rába, Kovács, Olchvári, Winkler, ifj. Andor Endre, Virág János, Parrag Ferenc, Hala József, Spanring László, Velősi Béla, Agoston Géza, Scharf Nándor és Kis Lajos. Ezek az utóbbiak a térképészeti intézet alkalmazottai. Tegnap a szenzáció erejével hatott Horthy kormányzó szárnysegédének, Magasházi László őrnagynak a beidézése. Minthogy a polgári hatóságoknak nincs joguk ahhoz, hogy egy katonai személyt kihallgassanak, előbb megkérdezték a szárnysegédet, hajlandó-e a rendőrség rendelkezésére állani. Csak miután ebbe Magasházy beleegyezett, kezdték meg kihallgatá-

sát. Magasházy vallomásától semmi nem szivárgott ki.

Jankovich — franciagyűlölő

Azokról a hírekről, amelyek egy esetleges külföldi diplomáciai beavatkozásról elterjedtek, illetékes helyen kijelentik, hogy minden alapot nélkülöznek. A budapesti francia követ ugyanilyen értelemben nyilatkozott. Megerősíti ezt a Quai d'Orsay kommunikéje, mely ugyancsak cáfolja a diplomáciai közbelépést, sőt alaptalannak jentí ki azt a hirt is, mintha a francia kormány kétszázmillió aranyfrank kártérítést követelne Magyarországtól. A francia kormány nem akarja tulozni az ügy jelentőségét, amelyet kizárólag büntetnek tekint. Párisban csupán annyiban látnak politikai színezetet a frankhamisításban, amennyiben az abban résztvevő személyek kivétel nélkül ébredő fascisták és ellenségei a francia államnak. Jankovics Arisztidról határozottan megállapították, hogy franciagyűlölő, akinek a fegyverszüneti tárgyalásoknál éles összeütközése volt Berthelot francia tábornokkal. Berthelot Kolozsvár kiürítését kívánta, amit Jankovics, aki akkor ezredesi rangban a magyar fegyverszüneti bizottság elnöke volt, megtagadott.

Hogyan lehet felismerni a hamisítványokat

A hamis bankjegyek sokban különböznek az eredeti ezerfrankosoktól, amelyekről rövid vizsgálat után meg lehet szokat különböztetni. Maguk a hamis bankjegyek is négy miliméter szélességi különbséget mutatnak egymás között. A hosszúságban szintén vannak eltérések. A hamis bankjegyek ennél fogva soha sem fedik egészen az eredeti ezerfrankosokat, hanem azoknál vagy kisebbek, vagy nagyobbak. A hamisítványok papírja vastagabb és a fogásnál rugékonyabb, mint az eredetieké. Ezen-

kívül pergamentszerű, sima (az eredetinek gyöngye bolyhozása van), sárgás, míg az eredeti tiszta fehér.

A vizjegyeket a következőképpen kell megvizsgálni: ha a hamisítványt erős fény elé tartjuk, a hátlapján a vizjegy erősen látszik, különösen a világosabb részekenél („1000 F.” és „Banque de France.”) Ha a bankjegyet kissé részletesen tartjuk, a vizjegyek világosabb részei plasztikusan és erősen fényezetten tűnnek elő. Ha pedig a hamisítványt átható fény elé vesszük, a vizjegyek, noha majdnem úgy néznek ki, mint az eredetieké, nevezetesen sötétebbnek látszanak, ez a sötétség mégsem utközik ki olyan erővel és olyan tisztán, mint a jó ezerfrankosoknál. Az „F” betű és az „1000” szám világos sátrózása csak nagyon gyengén és tökéletlenül látszik és csak a hajlások két végénél vehető észre néhány fehér folt. A „Mille Francs” betűk a vizjegyben nem egyforma világosak. Ezenkívül az eredetinelég könnyebb és rezgőbb vonalakkal vannak megrajzolva. A hátlap jobb sarka, amely a jó pénzjegyeknél víznyomának látszik, a hamisítványoknál csak mint egyszerű papír mutatkozik.

A pénzjegy első oldalán, alól, a vörösbarna szín rendkívül erősen tűnik fel. A medallionba zárt képek úgy a bal, mint a jobb oldalon nagyon primitívek és egyáltalában nem hatnak plasztikusan. A képek háttérére nagyon sötét és egyforma. A bankjegy közepén elhelyezett harmadik medallion, amely az eredeti bankjegyeknél a leggyengébbnek látszik, a hamisítványoknál feltűnően lép előtérbe. (Az alapszín festése változó). A képmotók elmosódottak, zöldbe hajló kék színűek, sőt egyes bankjegyeknél egészen zavarosan zöldesek. Rajtuk vastag vonásokkal, hanyagul van megcsinálva. A bankjegy kereteinek ornemens része, amelyben a szám és a széria van elhelyezve, a hamisítványokon egészen egyforma vonalakból áll. Az eredeti bankjegyeken ezzel szemben erősen sátrózza van, sőt plasztikusan kiugrik. A két női alak (középen, lent) primitív rajzkészégről tesz tanúságot.

A hamisítványok szövegrésze is számos rendellenességet mutat. A „Mille Francs” betűk finom horizontális befejezővonalaival vastagok a hamisítványon. Feltűnően sikerületlen ezenkívül az „írott betűkkel nyomott” *Le controleur, le caissier principal* szöveg. Hiányzik a hajszályonalakból az árnyékvonalakba való átmenet. A kibocsátás dátuma meglehetősen jól van nyomva, de a színe szürke, ahelyett hogy fekete volna. Az aláírások vonalai szürkék és szakadozottak. A hamisítványok különböző kibocsátási dátumot viselnek, így például „Paris le 14. Septembre 1923 és különböző széria- és számmegjelöléseket, így például „A. 1696-697-42374679”.

Ezek miatt a hiányosságok és hibák miatt szakértők azonnal felismerhetik a hamisítványokat.

Az értelmi szerzők a főbűnösök

A baloldali ellenzéki pártok vezetői ma délelőtt dr. Várossy Vilmos irodájában értekezletet tartottak és egy határozatot fogadtak el, amelynek ele a fájvédő sajtó ellen irányul. Az ellenzéki vezérek tiltakoztak a „Világ” nyolcnapos betiltása ellen és követelték a bűnösök teljes lajstromának kinyomozását. A határozat végén hangsúlyozzák, hogy főbűnösöknek a frankhamisítási terv készítőit tartják. Az ellenzéki pártvezérek értekezletével egyidejűleg Szilágyi Lajos beszédet mondott a kispolgárok pártjában és azt hangoztatta, hogy a parlamenti ellenzéknek egyelőre a várakozás álláspontjára kell helyezkednie.

Megfigyelés alatt negyvenöt politikus

A budapesti lapok hírei szerint a rendőrség körülbelül negyvenöt közelebbi férfit állandó megfigyelés alatt tart. Ezek közül több mint husz a politikában is szereplő egyéniség. Egy budapesti lap híradása szerint állítólag Hir György nemzetgyűlési képviselő, aki még nemrég nagy pénzügyi zavarokkal küzdött, szin-

tén bele van keverve a frankhamisítás bűnügyébe. Klebelsberg kultuszminiszter kihallgatását, amelyet az egyik kolozsvári reggeli lap tegnapi száma közölt, budapesti táviratok megcáfoltak. Politikai körökben azonban ma komolyan beszéltek Klebelsberg lemondásáról. A rendőrség kihallgatta Zadravecz István római katolikus püspököt is, akivel szemben az a gyanu merült fel, hogy a bűncselekményről tudomással bírhatott. Zadravecz előadta, hogy a bűntény kitértetése előtt tényleg tudomást szerzett arról a císről, amelynek hangoztatásával a hamisítással terheltek védekeznek. Amikor azonban tudomására jutott, hogy milyen eszközökkel igyekeznek ezek céljukat elérni, minden további közreműködést elhárított magáról. A bűntény áll összefüggésben az is, hogy az ügyesség ma Ulain Ferenc képviselő ellen, a frankhamisítással kapcsolatban a lapokban megjelent nyilatkozataiért, amelyekben a magyar hatóságok eljárását gyalázó szavakkal illeti, a büntető eljárást folyamatba tette.

„Kényszerzubbony vagy fogházcella Eckhardt Tibornak huszonnégyórán belül”

A budapesti lapok közül egyedül a „Világ” az, amelynek az első pillanattól kezdve elég bátorsága volt ahhoz, hogy nyíltan szembe szálljon a frankhamisítók társaságával és vonakodás nélkül mutasson rá a világbotrány rugóira. Tegnapi vezércikkében is a legteljesebb határozottsággal lépett fel a frankhamisítók ellen és azt követelte, hogy Eckhardtot, az ébredő magyarok egyesületének elnökét, aki minden fájvédő megmozdulás spiritus rektora, 24 órán belül zárják le. A „Világ”-nak ezt a számát a rendőrség elkobozta.

Az inkriminált vezércikk a következő címet viselte: „Kényszerzubbony, vagy fogházcella Eckhardt Tibornak 24 órán belül”. Első részében a lap kétségbevonja, hogy a hamisítók hazafias szándékkal hajtották volna végre tettüket és kimutatja, hogy kezdve ottan, hogy ezek az emberek egészen kifizetetlenül és kisjuciumu agyberendezéssel bírnak, folytatva az eddigi politikai multjuk által bizonyított rosszhiszeműségükön és elvetemültségükön, egészen a rendőri nyomozás során megállapított kétségtelenül terhelő adatokig, — lehetetlen dolog, hogy bármilyen tiszta cél vezette volna a bűnösöket. A cikk további során Eckhardt Tibort az Ébredő Magyarok Egyesületének elnökét támadja, aki egyik tegnapi elhangzott beszédében akasztófát követelt a liberális lapoknak. A „Világ” éles szavakkal száll harcba Eckhardtal és az Eckhardt féle mentalitással és rámutat arra, hogy Eckhardték képesek volna néhány közönséges pénzhamisító börtönből való kiszabadítására a büntény egész ódiomát a magyar nemzetre áthárítani és ezzel egy olyan katasztrófába sodorni az országot, amelynek méreteivel ők is tisztában vannak. A „Világ” saját szavait fordítja Eckhardt ellen és követeli, hogy huszonnégy órán belül vagy kényszerzubbonyt huzzanak erre az ördögre, vagy pedig zárják börtönbe. Ugyanezt követeli mindazokra a kalandorokra, akik a frankhamisítók köré csoportosulnak és akiknek, a „Világ” szerint, nem volna szabad egy percig sem szabadon járniuk.

A „Világ” ma már nem jelent meg.

Az inkriminált vezércikk, amelynek eredeti példányát az Uj Keletnek sikerült megszereznie, szövege szerint a következőképpen hangzik:

„Azok az urak, akik már az elmúlt hetekben is sokat játszottak a diktatura jel szavával, most a kétségtelen hazafias szándékokra hivatkozva, újból kezdik nagyon melegen emlegetni a diktaturát, válaszul a frankhamisítással kapcsolatos letartóztatásokra. Ami a kétségtelen hazafias szándékot illeti, elképzelhető, tekintve azt, hogy a frankhamisításra szövetkezett társaság tagjai között akad néhány olyan végtelen nagyfántáziájú, végtelen kisjuciumu ember, aki valóban azt hitte, hogy a feltámadás útja hamis bankjegyekkel van kitapátázva. A frankha-

Budapest, január 9. Kurtz Sándort, a Térképezési Intézet új vezetőjét, akit a letartóztatott Szörcei József helyébe csak tegnap neveztek ki, a rendőrség ma kihallgatta és kihirdette előtte is a letartóztatási végzést. Kurtzról kiderült, hogy a frankhamisításba ő is be van avatva és Szörcei csak azért hangoztatta utódja ártatlanságát, hogy annak ideje legyen a még le nem foglalt bűnjeleket eltüntetni.

Pezetákat is hamisítottak

Páris, január 9. A „Journal”-nak jelentik Madridból, hogy a rendőrség ott néhány részletet talált, amelyek számpozíció hamis bankjegyek előállítására szolgáltak, továbbá két másik részletet, amelyekkel legújabb kiadású ötszázpézeta bankjegyet állítottak elő. Megállították ezenkívül a sajtógépet, amelyen a klisékről a levonatokat készítették. A hamisítók eltűntek. A rendőrség széleskörű nyomozást vezetett be, mert az a gyanúja, hogy ezt a hamisítást is Magyarországról irányították.

misításra szövetkezett érdekcsoport tagjainak és vezéreinek jórésznél feltételezni kell a fantáziának ezt a felelőtlen szárnyalását és az itélőképességnek teljes hiányát. Ezek az urak talán úgy tettek mindenki és úgy tettek saját maguk előtt, mintha hinnének azokban a nemzeti célokban, melyek megkönnyítették számukra azt, hogy mosolyogva és fészélytelenül beszéljék meg a hamisítás művének részleteit.

De azért egészen más okok és motívumok vezették őket a hamisítványok készítésénél, mint amire előzőleg beszédközben és amire hivatkoztak a vallomások megtételénél. Mi csak súlyosbító és nem enyhítő körülményt látunk abban, hogy ma nemzetiszínű csomagolást adnak a bankjegygyűgynek. És ha akadnak jóhiszeműek, a védekezés és ellentámadás általános alkalmazása annyira roszhiszemű, cinikus és káros a nemzeti célok mérlegelésében, hogy annak csak fokozni kell a kíméletlenséget a nyomozás vezetőinél, elsősorban a miniszterelnökönél.

„Mi kettős bűnnek tartanók, ha a diktatúrával való újbóli és újbóli fenyegetőzés hátráltatná, befolyásolná, idegesség tenné akárkit, mert ma már lehet őszintén beszélni a diktatura veszélyéről, amelyet egy-két hét előtt nem volt örszerű mérlegre vetni, mert mindig kár az ördögöt a falra festeni. Egy-két hét előtt még lehetett számolni ezzel a félelemmel, hogy a falra festett ördög leszáll a falról, ha sokat beszélnek róla. De a frankhamisítók jól falhozszegezték az ördögöt és olyan veszélytelenné tették a diktaturát, amilyen veszélyes volt még rövid idő előtt.”

„Akasztófát követel Eckhardt Tibor ur azoknak a lapoknak a részére, amelyek megnyugvással fogadják azokat a jelentéseket, hogy meg fogják büntetni a bűnösöket. Ha az akasztófáról van már szó és ilyen zsargonban csevegünk, akkor átvesszük mi is a zsargon és minden tisztelet nélkül figyelmeztetjük Eckhardt Tibor urat, ugyanis mint az EME elnökét, hogy akasztófárával, vagy fogházba, vagy kötéltre való bolond az, aki ereiben az órákban teljes gözzel és hanggal dolgozik azon, hogy az egész magyar népre hátrítsák át azt a kiszámíthatatlan felelősséget, amely most néhány embert sújt. Nem szeretnénk, ha félreértenék szavainkat: tehát ismétéljük, hogy Eckhardt Tibor urra személy szerint is vonatkozik válaszuk: az akasztófa emlegetés. Igenis, akasztófa, vagy kényszerzubbony. De most végleg türethetlenné vált az, hogy olyan cinikus kalandorok, mint Eckhardt Tibor, válságba sodorják egész Magyarországot, hogy büntettet palástoljanak és önjongással lakoltassák az országot néhány barátjuk és politikai hitfelek közönséges cselekményeiért. Azért, amit Eckhardt Tibor és a Szózat tesz néhány nap óta, igazán nem járhat ki más, mint akasztófa, fogház, vagy tébolydai cella.”

A csekk

A frankha a néhány nap takarékpénztár azonban, köz jelentőségű. Adatok bizonyítottabb jelle frankhamisítás tárnál elkövet gyel, mint H alól való felsz fias csekkedet alakult, amely csekk csatlással viselő volt.

Dr. Nagy helyiségeiben szolgáltatták és ugyancsak ló tot adjon. Eb kéi rendjelet mint a német rendjelet egy ryoztak, míg koztatát száz pedig ezer színszók felsz sen a zsidók akiket azzal rületén elő megmenteni a foglalt egy le zett ebben az kozához, akik akivel az an hajózni, hogy huszti zsidók

AZ

Bukarest fogadta Maró beszámolóban a király még több dekrétum végett, melye táborokat k ság élére Kár vadászrezrede testparancsnok Sanszovon tá

Bukarest a bizottság, ellen a vizs az aktákou sig aláírása

(Berlin, Berlin hata zaldás felé az óriási nek a folya motorerőre szinte telje

Az utcá elektromos szálai torló sora várja alatti vasut szerződtek ennek ellen kell fejleszt

Ipari és krizisről s önkénytelen ilyen ame szinű, hogy kosságának azonban galom ilyen

Az ame egyre szap lezajlott ka a mikroszkó lig minden

Kereskedők figyelmébe!

Festünk bármilyen gyapju, műselyem és pamut fonalat szintartóan, bármilyen színre. **Végáru festés adjusztálva.**

„Kristály” kelmelesítő, vegytisztító és gőzmosógár, Gluj, Telefon 500

A csekkcsalók a „ruszinszkói zsidókat“ akarták felszabadítani

A frankhamisítás szenzációja háttérbe szorította a réhány nappal ezelőtt a Magyar Királyi Postatakarékpénztárnál felfedezett csekk-csalást, amely azonban, közelebbről megvizsgálva, nem kisebb jelentőségű. Mint az újabb napfényre került adatok bizonyítják, a csekkcsalásnak sokkal határozottabb jellegű politikai színezete van, mint a frankhamisításnak, amennyiben a postatakarékpénztárnál elkövetett manipulációkat nem kisebb ügyvel, mint Ruszinszkónak a csehszlovák uralomtól való felszabadításával fedezték. Ennek a hazafias csekkcsalásnak az érdekében egy külön liga alakult, amelynek vezetője dr. Nagy Dezső, a csekk csalással vádolt postatakarékintézet vezetője volt.

Dr. Nagyot bent a postatakarékpénztár hivatalos helyiségeiben *Ruszinszkó külügyminiszterének* szelítették és ő volt megbízva azzal, hogy ennek az ugyancsak lényeges bűntettnek patotikus látszatot adjon. Ebből a célból dr. Nagy egy *ruszinszkói rendjelet* alapított, amely ugyanúgy nézett ki, mint a német vaskorona rend, hatszögletű alakja volt és fekete fehér szalagon függött. Egy ilyen rendjelet egy dollár befizetése ellenében adományozták, míg ugyanennek a rendjelenek a tisztifőkezelő száz dollárért, a „Ruszinszkói Rendjelet“ pedig ezer dollárért lehetett megszerezni. Ruszinszkó felszabadításának hangsúlyozásával különösen a zsidóktól igyekeztek pénzt összeharcolni, akiket ezzel megelégedtek, hogy a Ruszinszkó területén élő mintegy kétszáz ezer zsidót megmenteni a szlovák elnyomástól. A rendőrség lefoglalt egy levelet, amelyen dr. Nagy Dezső intézett ebben az ügyben Neufeld Nándor filmvállalkozóhoz, akit szintén be akart vonni az akcióba és akivel az amerikai Egyesült Államokba készült kihajózni, hogy a munkácsi, nagyszőlősi, ungvári és husztói zsidók megmentésére az ottani filantropoktól

nagyobb összegeket csaljon ki. A levél a következőképpen hangzik:

„Kedves jó Neufeld ur!

Többiában kerestem önt az irodájában, de egyszer sem találtam. Egy rendkívül fontos ügyben kell önnel beszélnem. Irodai helyiségéből egy szobára volna szükségem. Kérem okvetlen keressen fel a postatakarékpénztárnál.

A Ruszinszkó-ügy nagyon jól áll. Amerikából már több válaszevelet kaptam és Pekár utján a kormány is megígérte, hogy rendelkezésünkre bocsát néhány diplomáciai hajójegyet. Ennél az akciónál én az ébredők megbízottja volnék, míg ön a zsidóság teljes hatalmu képviselőjeként jönne velem. Az volna a legjobb, ha ön felkeresné a budapesti zsidó hitközségeket és ajánlóleveleket kérne tőlük az amerikai zsidósághoz. Kérem, kezelje ezt az ügyet bizalmasan és csak annyit mondjon a zsidóknak, hogy egy nagyobb számú „polisi“ felszabadításáról van szó. A zsidók erre a célra mindenre kaphatók lesznek. Kérem önt, hogy okvetlen látogasson meg a legközelebbi napokban. Ha Charles Rónaytól Amerikából pénz jönne, vegye fel. A rendjelet már készen vannak és Amerikából a szükséges pénz is rendelkezésünkre áll.

A viszontlátásig szívélyesen üdvözli barátja
dr. Nagy Dezső s. k.

A rendőrség ennek a levélnek az alapján házkutatást tartott dr. Nagy Dezső lakásán, ahol rengeteg kompromittáló iratot és két láda „Ruszinszkó-Rendjelet“ talált. A levélnek az a része, amelyben a kormány diplomáciai hajójegyeiről szó van, politikai körökben kínos feltűnést keltett.

Az egész hadsereg a király mögött áll

Értekezletre hívták össze a sziguranca-inspektorokat

Bukarest, január 9. A király ma kihallgatásán fogadta *Mardarescu* hadügyminisztert, aki hosszabb beszámolóban kijelentette, hogy az egész hadsereg a király mögött áll. Egyidejűleg a hadügyminiszter több dekrétumot terjesztett az uralkodó elé aláírás végett, melyek között volt az is, mellyel *Rudeanu* táborokot kinevezték a legfőbb repülőparancsnokság élére Károly utódjaként. *Rudeanu* helyébe a vadászrezdek élére *Gavanescu* volt temesvári hadtestparancsnokot nevezték ki. Az ő utódja pedig *Sansanov* táborok lett.

Bukarest, január 9. (Hivatalos jelentés.) Az a bizottság, amely a Focker-gépeket átvett tagok ellen a vizsgálatot folytatja, megállapította, hogy az aktákon nem szerepel a legfőbb légiparancsnokság aláírása és pecsétje. A vizsgálat tehát ennek

kirekesztésével folyik. Capsa ezredes közelebbről Svájcbra utazik, hogy 100 új Pax repülőgépet és azonkívül több, a kudzsi repülőgépgyárhoz szükséges gépalkatrészeket átvegyen.

Vasárnapra az összes sziguranca-inspektorokat a belügyminisztériumba értekezletre hívták össze az ország rendjének biztosítása érdekében teendő intézkedések megbeszélése végett. Ezen az értekezleten fogják az új sziguranca-kerületeket is megállapítani.

Bukarest, január 9. Az „Universul“ mai számában közli, hogy a lap igazgatója *Stelian Popescu* Milanóban megkísérelte, hogy Károly extránörökösseivel beszélgetést folytasson, de Károly a beszélgetést a legkategorikusabban visszautasította.

Az amerikanizálódo Berlin

(Berlin, január 9. Az Uj Kelet tudósítójától.) Berlin hatalmas léptekkel halad az amerikanizálódo felé. Minden: az új házak tömegege; az óriási nőtt forgalom, az utcák robaja ennek a folyamatnak realizálódoását bizonyítja. A motorerőre való áttérés az utóbbi két évben szinte teljesen felváltotta a lóerőt.

Az utcák forgalmát a legélénkebb pontokon elektromos jelző-tornyok irányítják, autók száza torlónak össze s a villamosok hossza sora várja a felszabadító zöld fényjelet. A földalatti vasutak vonalai három év alatt megkét-szereződtek, az autóbuszok száma egyre nő, ennek ellenére a magis vasutat mégis tovább kell fejleszteni.

Ipari és kereskedelmi körökben állandóan a külső síránknak. Természetes tehát, hogy önkénytelenül felvetődik a kérdés: mi növeli ilyen amerikai méretűvé a forgalmat. Valószínű, hogy a forgalom növekedését Berlin lakosságának egyre növekvő száma idézi elő, ami azonban mégsem elegendő magyarázat a forgalom ilyen horribilis megnövekedéséhez.

Tulzufolt utcák

Az amerikanizálódo berlini utca képét az egyre szaporodó utcai árusok tarkítják. A nemrég lezajlott karácsonyi vásár alkalmával gombostűtől a mikroszkópig, harisnyakötőtől a finomselyemszűlig minden kapható volt Berlin utcáin. Cilinderbe

öltözött utcai árusok harsányszavakkal terelik magukra a figyelmet, mialatt kijelentik, hogy árujukra ráfizetnek és rövidesen tönkre mennek. Valószínűleg nem a részvét teszi, hogy ezeknek az árusoknak mindig akadnak vevők, talán inkább azok a szellemességek, melyeket az ilyen üzlet érdekében el-elröppentenek. Biz ez már tisztá amerikanizmus. Legfeljebb annyiban különbözik Amerikától, hogy tulnagó csődület esetén a zöldruhás rendőrök szétoszlatják a tömeget. Ezt a szétoszlatást rendszerint egy-egy kényelmes porosz junker inszenálja, aki nem szereti, ha csoportosulások kényelmes sétájában megakadályozzák.

Az éjszakai Berlin

Az éjszakai Berlin az, amely leginkább van amerikanizálva. Napról napra újabb reklámok dicsőítik az elektrotechnika fejlődését. Pazar fényornamensek lövellik ragyogó nyalábjaikat az éjszakába. A közönség válogatos izlése újabb és újabb reklámtrükkökre kényszeríti az áruházakat és mozgók tulajdonosait. Amerikai méretűek az uoman épülő mozi-termek is. Az „talakított Ufa palace mozija háromezer embert fogad be, a „Capitol“ ötezeret. Stinnensék is hagytak maguk után egy amerikai isz emléket: a város nyugati részén felépítették az első felhőkarcolót.

Csodálatos, de úgy van, hogy a hagyomá-

nyos izlésű német közönség egyrésze jobban jobban hajlik az amerikai stílus felé. Ipari és gazdasági téren is érezhető az új irány, amelyben a kis és középkereskedők rovására a hatalmas áruházak egyre nagyobb méreteket terjeszkednek. Ezekben a nagy áruházakban délután hat és hét óra között valóságos életveszélyes a tolongás. És mindezt a reklám tette! A tömeg már ránevelődött a reklámra, ami azt jelenti, hogy egy jó ötlet biztos üzletet jelent. Egy árucikk szerencsés elnevezése, vagy egy ötletes kétsoros reklámvers egy egész vállalat jövőjét megalapozhatja. Egy margarin-cégnél nemrégiben ötezer arany márkás pályázatot hirdettek egy jó reklámversre, amely gyártmánya finomságát dicséri...

Az amerikanizálódo problémája

Ez a külső képe az amerikanizálódoznak. De valójában ez a külső kép egy igen fontos, jelentőségteljes problémát vetett fel, melyet pro és kontra vitatnak tudományos és praktikus körökben.

Mert nemcsak a forgalom, nemcsak a reklám, nemcsak az utca népe utánozza Amerikát, hanem a produkció is az amerikai módszerek átvételét kezdte meg.

A theoretikusok még vizsgálódoznak és vitatkoznak afelől, hogy szabad-e a német iparnak, produkcióinak amerikanizálódozni, de a producensek nem várnak a kérdéssel és a munka már sok üzemben folyik ilyen irányban.

Pedig ez egy eldöntetlen probléma még: Németországot a *quantitas*, Amerikát a *qualitas* jellemezte mindig. Németország *finom minőségű produktumot* adott, Amerika *tömegmunkát*. A háboru utáni világgazdasági eltolódoások Németországot fontos piacoktól fosztották meg. Régi pozícióját csak az export fokozásával tudja visszaszerezni. Ez pedig csak az árak leszorításával érhető el. A „Qualitätsarbeit“-nak az árát pedig leszorítani nem lehet. Reálpolitikát kell tehát üzni a kereskedelem és produkció terén. Racionalizálni kell az üzemet, tipizálni a produktumot. Olcsón és quantumot produkálni. — Ez az egyik álláspont.

A másiknak aggályai vannak, hogy lemondhat-e Németország a *quantitas*ról. Van e helyesebb politika a jövő szempontjából tovább is a *quantitas* fenntartani.

És tényleg jogosultak ezek a kérdések. Nehéz a probléma. Vajjon az elszegényedett Németország elbírja ezt az átalakulást, amit az új irányzat igényel?

A kérdést még vitatják, de a gazdasági élet nem vár és rohamosan halad az új uton. A Taylorizmus, a Fordizmus mindenfelé tért hódít. A nacionalizálás munkájában pedig felhasználják a munkáskiválasztás új módszerét, a pszichotechnikát. Németországban mindenestre valami új kezdődött...

Nem tudjuk még hová vezet... de a németországi Fordnak, uniformizált kisautói már ellepik az utcát, a forgalom állandóan növekszik, a reklámok kiabálnak, ordítanak: Valahogy így van Amerikában is...
Havas Imre

Nagy harisnyavásár

mélyen leszállított árakkal

- Kötött harisnya, minden színben..... Lei 25
- Flohr harisnya, minden színben..... Lei 58
- Muszlin harisnya, divatszínben..... Lei 69
- Cérna muszlin, minden színben..... Lei 98
- Selyemfátyol harisnya, minden színben, Lei 125

BLATT -- Fűtér 13. szám

Divatkötőkben és kötöttárúknak óriási választék.

Gajzágó Márton

Cluj, Str. Regina Maria No 24.

késes, szűrés, műszerész, nickelőző telep.

חלפים וניר אימער
אים לאנער

Veszek

egész lakberendezéseket perzsa szőnyeg, zongorát, régi-séget, Sternberg, Oradea-M., Bulv. Regele Ferdinand. 14.

festő,
Cluj,

Uriemberek

(Szinmű három felvonásban, 7 képben. Irta: Galsworthy. Fordította: Szép Ernő. Előadták a kolozsvári Magyar Színházban először 1926 január 8 án)

A mai társadalom leguribbjai, angol lordok és fontokban milliommok között két férfi különös csatát vív meg. Egy gazdag zsidó, De Lewis és Ronald Dancy az angol hadsereg kapitánya között zajlik le az ütközet, hol az egyik, hol a másik jayára, míg a kapitányt kapitálásra szorítják. A végé a dolognak egy revolverlövés, mint a régebbi diámban és mint a modern újságírókban. Maga a darab valójában nem is más újságíróportál. Cselekménye és fölépítése, típusai és karakterei mlyebb meglátásokat és átfogóbb perspektívát nem árulnak el és nincs egyetlen egyénisége, aki különösebb érdeklődést tudna kelteni. Mégis a maga egészében az „Uriemberek“ vonzó és kellemes színpadi alkotás és ha nem is ad alkalmat elmélyülésekre, az ember szívesen gondol a darab mellett eltöltött néhány órára.

Charles Winsor villájában egy nagyobb vendégtársaságot kellemetlen meglepetésben részesíti a zsidó arisztokrata De Lewis Ferdinand. Éjnek idején jelenti a házigazdának, hogy mialatt a fürdőszobában tartózkodott, valaki kilopta tárcájából azt az ezer fontot, amit egy versenyló eladása fejében kapott ugyanaznap egy istálótulajdonostól. Nagy megdöbbenés, mert De Lewis makacsul követeli a nyomban való nyomozás megejtését. Ellene a hangulat, de ő ezzel mit sem törődve, türelmetlen idegességgel ragaszkodik a pénzéhez. Jön a rendőrség egy fontoskodó közege, aki persze semmit sem tud elérni, de a károsult hamarosan rájön, hogy a lopást csak Dancy kapitány követhette el olyképen, hogy balkonjáról átugrott az ő szobájának balkonjára. Gyanújában megerősítette őt különösen az, hogy a kapitány tudott a versenyló eladásáról. Érdekelhette a dolog, mert a drága objectum csikó korában az övé volt és azért ajándékozta oda De Lewisnek, mert nem tudta volna fölnevelni. Más gyanúkok (a bokor egy letépett levele; vállán a kapitány egészen nedves volt, stb.) De Lewisben mind erősebben táplálták a gyanút Dancy ellen és minél többet hangsúlyozták ki az ő gyanúja ellen a másik előkelőségét, tiszti becületét és az uri társasághoz tartozandóságát, annál dacosabban követelődözött.

Nem elég, hogy alacsonyabrendűnek tartanak, hogy gunyódnak rajtam, hogy lekiacsinylenek, ráadásul még a pénzemről is megfosztanak! — mondja valahogy nagy elkecseregettségében.

Sem eltussolni, sem más vizekre hajtani nem lehetett az ügyet. Az arisztokratatársaság fiatalabbjai meg voltak győződve a kapitány ártatlanságáról, egyedül Canynge tábornok és az öreg St. Erth gróf tamáskodtak. Még a jelleméről és igazságzeretéről híres Twisden ügyvéd is nyugodtan vállalta a kapitány védelmét abban a biztos meggyőződésben, hogy Dancy ártatlan. De már az eljárás folyamán kétségtelen bizonyítékok merülnek fel védené bűnössége mellett Twisden kezei közé, úgy hogy az ügyvéd a megbízatást visszaadni volt kénytelen. Most már világosan kiderült, hogy Dancy az ugróbajnok azért vetette át magát a zsidó fiatalember szobájának balkonjára, e veszélyes ugrás és lopás azért történt, hogy a pénzen, — amit erkölcsileg a magának hitt, mert hiszen az ő csikója árából került ki — likvidálja egy olasz leánnyal való későbbi viszonyát. De Lewis csak végig akarta csinálni a dolgot, az igazát kereste, a „megbántott faj“ igazát, a megtorlás szándéka már elpárolgott indulataiból, követelte az elfogató parancs visszavonását és nem tartott igényt a pénzre. Itt azonban már nem lehetett a dolgokat megállítani, a büntető hatóságokat a törvény kötelezi az üldözésre, amely elől Ronald Dancy kapitány egy revolverlövésével menekült.

A darabban a legfigyelemreméltóbb a fiatal zsidó alakja. Csak olyan nagy és tradicionális demokrácia keretei között, mint amilyen Angliában van, képzelhető el egy zsidónak az a biztos, csökönyös és követelőző föllépése az arisztokraták büszke és exkluzív világában. Másutt — például Magyarországon — bizony az ilyen esetet nem illetéknépen intéznék el! Talán ez az oka, hogy a darabnak Pesten a Vigaszínházban, tehát a lipótvárosi zsidók műintézetében olyan szokatlan nagy erkölcsi és kasszasikere volt. A magyarországi zsidó arisztokrata és zsenitri elérhetetlen ideált lát De

Lewisben, a gerincos ifjában, aki nem törődve az uri balitéletek farkasfalkájával, elszántan és rámenősen, teli tudóval kiabálja és követeli igazát. Ilyenfajta társaságban másutt a zsidó nem ismeri a szembelhelyezkedésnek ezt a tempóját; másutt lelki lefojtottságban él a zsidó az arisztokraták nehéz illatu kertjében. Azért bizsergeti meg, mint illatos bor a csontokat, az „Uriemberek“ ott Pesten a zsidók és páholyok publikumát.

Forgács Sándor játszotta a fiatal zsidó arisztokratát és fincan megértő izléssel tudott mértéket tartani. Nem hangsúlyozta ki a zsidó „chüppét“, ezt a sajátos vonást, ami a zsidókban fölszabdult lelki energiák fonák megnyilatkozása. Fájó faji megbántások törtek föl szavaiból és játéka több helyütt meleg poézist öntött az egyébként nem éppen költői dialogusokba. Ronald Dancy szerepét

Parasztpárti képviselő lett a szocialisták díszelnöke

A szocialista-párt szakított a szélsőséges elemekkel

(Bucuresti-Bukarest, január 9. Az Uj Kelet tudósítójától.) A romániai szocialista frakciók tegnap kongresszusra gyűltek össze a fővárosban. A szocialisták Bujor parasztpárti képviselőt az országos szocialista párt díszelnökévé választották meg. Ügyvezető-elnök Gelerther szocialista vezér lett.

A kongresszusi tanácskozások során elhatározták, hogy a választási küzdelmekben a legteljesebb energiával fognak résztvenni és fel-

Cselle Lajos adta végig jól és illuziót keltőn. Kemény László a háziur szerepét töltötte be nagy bravurral, Réthely Ödön a generálist, Mihályffy László az ügyvédet játszotta sok ambícióval és diszkrét izléssel. A kisebb szerepekben Janovics Jenő St. Erth lordját játszotta az ősz főúr méltóságos tartózkodásával és a klubférfi megejtő kedvességével.

Leöwey Leó mulatságosan kellemes volt mint fél paralitikus arisztokrata, viszont Kozma Hugó a kapitány barátja alkításában erősen operettszerűen ágált, épügy mint az operettekben kintinő Ihsz Aladár. A női előadók közül kiemelkedő játékot nyújtott K. Tóth Erzi, a tolvaj kapitány feleségének szerepében. Úgyes volt és rotszenzenesen temperamentumos Kőszegi Margit, mint Lady Adela. Marsi Gizi, akinek egy kikapós arisztokrata hölgyet kellett volna adnia, kispolgári affektáltsággal beazált. A többiekről általában jól lehet mondani. (sz. i.)

hatalmazzák a vidéki szocialista tagozatokat, hogy a viszonyoknak megfelelően a választások alkalmára egyezségeket kössenek a demokratikus pártokkal.

Elhatározta még a kongresszus azt is, hogy a szélsőséges politikát elveti és a szocialista párt csak azokkal a munkásközültekkel hajlandó együttműködni, amelyek szakítottak a szélsőséges iránnyal.

„Mint bolygó zsidók járunk egyik országból a másikba...“

Az emigráns orosz írók tragédiája

(Bécs, január 9. Az Uj Kelet tudósítójától.) Még emlékezetes, hogy Samjon Juszkiewits 1921-ben irtózatot kalandok között jutott át a Dnyeszteren Ukrajnából Romániába. Beszerébiában élt egy ideig a sok ezer menekült között, míg végre sikerült kijutnia Berlinbe, innen Párisba. Itt már valamivel javult a sorsa. A napokban levelet írt Bécsben élő fordítójának, amelyben keserűen panaszkolva az exiliumban élő író helyzetét.

„Most ötéve hagytam el az orosz földet. Mi száműzött orosz írók napról-napra sulyosabb helyzetbe kerülünk, főleg ami a szellemi életet illeti. Már nem tudunk élni orosz reminiscenciáinkból, már elhalkulnak a megfigyelések emlékei, nem érzünk magunk alatt orosz talajt, nem látjuk az orosz köznapot, impresszióink mindinkább pusztulnak.

Gondoljon csak Turgenyevre, aki külföldön élt és Oroszországról írt, de kortársai mindig is azt a szemrehányást teszik neki, hogy az orosz életet hamisan mutatja. Pedig neki módjában volt időről időre Oroszországha menni, orosz levegőt szívni.

Tragikus életet élünk mi orosz írók a külföldön. Nem látjuk a lelünkhez legközelebb álló alakokat. Mereskovszki elmélyül a régi történelem tanulmányozásában és históriai regényeket ír. Bunin olyan regényeket csinál, amiket tíz évvel azelőtt is megírhatott volna. És Maxim Gorkij? Igaz, hogy gyönyörű novellákat írt a száműzetésben, de vajjon e novellákban benne látket a mai Oroszország. Kifütek bennünket az orosz élet áramából és lassankint elfelejtjük anyanyelvünk szépségeit. Hiába. Úgy érzem magam, mint egy hal, akit a tenger háborgása a szárazra vetett. Az irodalmat lassan elhagyom és scénáriumot írok film számára. Meg vagyok róla győződve, hogy eljön annak az ideje, amikor nagy sulyt fognak helyezni a művészi filmekre.

Megállapíthatom, hogy a mult sokkal szebb volt a jelennél. Ma még Párisban vagyok. Itt töltöttem el diákéveimet és itt irtam meg első novellámat, amelynek témáját a zsidó életből vettem. „A szabó“ volt a címe. Az írást elküldtem Vladimir Korolenkónak, aki azt lekötölte az akkori orosz folyóiratok legjobbjába, a „Ruszkoje Bogatstvo“-ba. Két hónappal később, amikor az egyetemről hazajöttem, kis szobám íróasztalán levelet találtam, amelyben a kiváló szerkesztő üdvözöl novellámhoz. Ez volt első irodalmi munkásságom. Ezután három év telt el. Ez idő alatt egyetlen sor irodalmat nem csináltam. Egy napon véletlenül összekerültem valamelyik vendéglőben Skita-

lez hírneves orosz íróval. Addig nem ismertem ezt az embert, akivel a fiatal orosz irodalomról kezdtém beszélni. Skitalez hirtelen a következőket mondotta:

Gorkij panaszkodik afölött, hogy a fiatal írók nem akarnak előkerülni. Pedig ime itt él valahol egy fiatal tehetség, valami Juszkiewits, aki pár évvel azelőtt írt egy novellát, de azóta egy sorát nem láttam. Bizonyára meghalt.

Ezek a szavak arra indítottak, hogy tovább folytassam irodalmi munkásságomat és azóta állandóan írói munkával foglalkozom.

Az összeomlás bennünket, orosz írókat kivetett a külföldre és mint bolygó zsidók járunk egyik országból a másikba és sehol nincs nyugodalmunk. Lehet, hogy februárban Amerikába utazom, ahol előadják egyik darabomat. Adja isten, hogy az Ujvilágban gyökeret verhessem.

Nagy a mi tragédiánk és borúsak nagyon a mi kilátásaink.

Ezekkel a borongó szavakkal végzi Juszkiewits, az orosz realizmus egyik legkimagaslóbb reprezentánsa levelét.

Kár minden kísérlet, mert

BLATT

harisnyái a legjobbak

Ha művészi kivétel is, vas- vagy réz-butort, zongorát

akar venni, az országja az utat Maresvásárhelyre és tekintés meg

SZÉKELY ÉS RÉTI

KROLYVRSZI BUTORGYAR RÉSZV. TÁRS. butortermelő, szitalosok termeléséigéleket legelőcsöbban itt szereshetik de

* Nagyváradon hirdetésekkel előfizetéseket felvesz és reklamációkat elintéz az Uj Kelet nagyváradai képviselője, Blum Zsigmond, Ezredévi emléktér 2. (ernyőzlet.)

Ócskából új ruhája lesz, ha Czinknél festet, tisztított.

Hétfő
Az Uj Kelet
Szerkesztő
Felelős
Közlöny
24
Az Uj Kelet
M
karastból
közli a h
illetve a
tatarbuna
redukciót
— A
Bukaresti
ujabb ért
„Luptát“
A „Lupta
trónörökös
mányt.
— A
választó
Bukarestb
értekezlete
parlament
hogy a m
javaslatot
ezen idő a
gatóság ja
— A
karestből
talos közle
árvizok ált
ben sikertü
Abrudbány
kenderes k
litják le, d
rúlni fog a
— M
adása. Az
ber kintün
cimű folyó
zsidó probl
musról és a
kapható az
— Ha
rőkök Sz
társaság tit
vissza Szir
nosságra, a
Angliában.
szerint —
országból és
resztény n
hadjáratok
tek. A nőke
Backer véle
ket a lányo
amihez 100.
összeget a b
gyűjteni.
— Ors
sére. Bukar
ügyi Tanács
egészségügy
vitassák. A
kötelezővé te
goknak. Egy
tűdőzés lek
tani, ahol a
— Kom
ból jelentik:
forduló komi
összeült Ghiu
ság. Penef ez
tette, hogy a
talmazó törvé
komitácsik ge

HIREK

Az Uj Kelet az egyetemes erdélyi és bánáti szociálisták napilapja
 Szerkesztők: Giszkalay János és dr. Marion Ernő
 Felelős szerkesztő Dr. Marton Ernő
 Előfizetési árak: Egy hónapra 96 lei, negyedévesre 240 lei, félévre 400 lei, egész évre 800 lei.
 Az Uj Kelet cikkének utánnyomását csak a fentiek megjelölésével engedjük meg.

A mai naptár

Vasárnap
 5686. Tévét 24.
 1926. január 10.

Hétfő
 5685. Tévét 25.
 1926. január 11.

Megjelent az amnesztia-rendelet. Bukarestből jelentik: A „Mooitorul Oficial“ mai száma közli a királynak a dekrétumát az amnesztia-ról, illetve a büntetések elengedéséről. Ennek során a tatabunari-per negyvenhét vádlottja kapott büntetés-redukciót.

A „Lupta“ cenzura alá helyezték. Bukarestből jelentik: A belügyminisztériumban ma újabb értekezlet volt, amelyen elhatározták, hogy a „Lupta“ a mai naptól kezdve cenzura alá helyezik. A „Lupta“ tudvalevőleg az utolsó napokban a trónörökös esete kapcsán hevesen támadta a kormányt.

A kamarai szünet után nyomban a választójogi javaslatot fogják tárgyalni. Bukarestből jelentik: A többségi képviselők tegnap értekezletet tartottak, amelyen megállapították a parlament legközelebbi munkarendjét. Elhatározták, hogy a megnyitás után közvetlenül a választójogi javaslatot veszik tárgyalás alá a kamarában s ugyan-ezen idő alatt a szenátusban a legfőbb erdőgazgatóság javaslatát fogják tárgyalni.

A vasúti forgalom helyreállítása. Bukarestből jelentik: A CFR vezérigazgatósága hivatalos közlése szerint Erdélyben és Bukovinában az árvíz által elpusztított vasúti vonalakon nagyrészen sikerült a forgalmat helyreállítani. Torda—Abrudbánya, Arad—Brad és Aranyosgyéres—Tordakenderes között a közlekedést átszállással bonyolítják le, de remélik, hogy pár napon belül sikerülni fog a teljes forgalmat helyreállítani.

Megjelent a „Der Jude“ különkiadása. Az Uj Kelet megírta, hogy a Martin Buber kitűnő szerkesztésében megjelent „Der Jude“ című folyóirat különkiadást rendez az általános zsidó problémákról. A füzet főleg az antiszemitizmusról és a zsidó népiséggel foglalkozik és már kapható az Uj Kelet könyvosztályánál, ára 155 lej.

Harmincezer nőt hurcoltak el a törökök Szíriából. Londonból jelentik: A bibliai társaság titkára, John Backer, nemrég érkezett vissza Szíriából és olyan közléseket hozott nyilvánosságra, amelyek nagy izgalmat keltettek egész Angliában. A törökök — John Backer előadása szerint — a legutóbbi évek folyamán Örményországból és a kisázsiai tartományokból 30.000 keresztény nőt hurcoltak el, akiket az ott folytatott hadjáratok alatt, mint hadizsákmányt foglyul ejtettek. A nőket szétosztották a háremek közt, John Backer véleménye szerint a legjobb lenne, ha ezeket a lányokat és asszonyokat visszavásárolnák, amihez 100.000 sterling volna szükséges, amely összeget a bibliai társulat egy év alatt akarja összegyűjteni.

Országos akció a tüdővész leküzdésére. Bukarestből jelentik: A Legfőbb Egészségügyi Tanács a jövőhéten ülést tart, hogy az egészségügyi törvény módosító intézkedéseit megvitassák. A legfontosabb módosítás az lesz, hogy kötelezővé teszik a tüdővész bejelentését a hatóságoknak. Egyébként nagyarányú akció indult meg a tüdővész leküzdésére. Szanatóriumot fognak felállítani, ahol a beteget díjtalanul fogják kezelni.

Komitácik garázdálkodása. Bukarestből jelentik: A bolgár-román határon egyre előforduló komitációs összetűzések ügyében ma délelőtt összeült Ghiurgiuban a bolgár-román vegyes bizottság. Penef ezredes a bolgár bizottság tagja kijelentette, hogy a szobranje több olyan intézkedést tartalmazó törvényt hozott, mellyel véget vetnek a komitácik garázdálkodásának.

Az erdélyi ügyvédi kar sérelmei. Nagyváradról jelentik: A nagyváradi ügyvédi kamara vasárnap tartja ülését, amelyen az ügyvédi kar teljes erejével fog tiltakozni a törvényszék új tárgyalási órái ellen. Ha felsőbb helyen nem méltányolják kérésüket, javasolni fogják az országos ügyvédi sztrájkot és e javaslatot elküldik az összes ügyvédi kamaráknak. Követelni fogják továbbá az új polgári perrendtartás rengeteg munkát igénylő eljárásának módosítását. A polgári perrendtartás megengedi, hogy a beadványokat ügyvédi ellenjegyzés nélkül is beszedhessék, ennek a következménye az, hogy sok legigazságosabb pert is elveszítenek, mert a morális igazság helyébe a formalitások igazát léptették. Tiltakoznak az ellen, hogy Erdélyben ma sokkal nagyobb és sokkal több taxát kell fizetni a bírósági aktákért és beadványokért, mint a régi királyságban. Tiltakoznak az ellen, hogy a tárgyalási időt délutánra tűzik ki és ezáltal lehetetlenné tegyék az ügyvédek számára, hogy szabadidejük maradjon az ügyek előkészítésére, mivel délelőtt a járásbírói szék van elfoglalva és délután a törvényszéken kell tárgyalni. Tiltakoznak még, hogy az ügyvédi vizsgát nem tett jelölteket a regátbeli ügyvédi kamarákba bejegyezzék és ezek ezután visszajöjjenek Erdélybe, ahol tekintve azt, hogy megfelelő képzésük nincs, az ügyvédi kar nivóját alásülyesztik. Az ügyvédek követelik továbbá a lej valorizálását. Nemzeti érdek, hogy az erre vonatkozó törvényt sürgősen életbe léptessék. A szekcia rendszer hibás, mert egyes bírák nem specializálhatják magukat és ezáltal megtörténhetik, hogy fontos bűntények tárgyalása után a bíró rögtön válópart, vagy más speciális tudást igénylő ügyet kénytelen tárgyalni.

Bezáruló képkiallítások. Szardán végleg bezárul Balla Béla nagyszerű képkiallítása. A kiváló művész gazdag témakörre, színeinek élettől duzzadó elvessége a közönség minden rétegében kedvelte tették. Kiállításra íránt szinte nap-nap után fokozottabb érdeklődés nyilvánult meg, ugyanarra, hogy a kiállítás tartamát Balla Béla szardái meghosszabbította. A nagyszámú képkiallító közl Balla Béla művészete az, mely leginkább tarthat mindenkor számot egy laikus, mint a legkényesebb izlésű műbarátok szeretetére. — Ferenczy Sározy Ete finom, diszkrét hatású művészete is komoly elismerést aratott. A művész-nőtől igen sokan vásárolták, ami legjobb jele annak, hogy népszerű és izléssen tetszetős eszközökkel kezeli az ecsetet. Sározy Eta is még néhány napra meghosszabbította kiállítását, hogy a közönség minden rétegének alkalma legyen megismernie képeit.

Eljegyzés. Lébi Hermann Baia-Mare eljegyezte Braudstein Lizuskát Bustináról. (Mindkét külön értesítés helyett.)

Meiszter Izsák, a beceani Barisszia rosslájje eljegyezte Ancsel Malvinkát Tekeről. (Mindkét külön értesítés helyett.)

Izsák Gabriella Targu Mures és Mandl József Sbiu jegyesek.

Cuza pernyertes lett Anghelcsuval szemben. Bukarestből jelentik: Az ilfovi törvényszék tegnap hozott döntést a Cuza—Anghelcsu-féle kártérítési perben. Cuza pert indított a közoktatásügyi miniszter ellen, mert a minisztérium a professzor egy könyvét Cuza hozzájárulása nélkül, forgalomba hozott. A törvényszék Cuza keresetének helyet adott és a közoktatásügyi minisztériumot 200.000 lej kártérítésre, valamint 5000 lej perkölttség megtérítésére kötelezte. Cuza professzort Paul Ilescu, Bacalglu és Vasiliu kolozsvári ügyvédek képviselték.

A Palesztinahivatal hírei. 1. A Palesztinahivatal pályázatot hirdet egy ügyes férfiségű erőre, ki a német nyelvet bírja s a gépirásban jártas, fizetés megállapodás szerint. Pályázati határidő január 20. 2. Transzport indul 13-án, kedden délelőtt 11 órakor.

Segélyakció az árvízkarosultakért. Bukarestből jelentik: A Mária királyné védnöksége alatt álló Vöröskereszt Egyesület a fővárosi lapok mai számában felhívást közölnek az árvízajutott lakosság felségélyezésére. A Vöröskereszt gyűjtési akciót kezdett, mellyel az erdélyi, bukovinai szegény lakosságot kívánja segíteni. A gyűjtést a „Dimeatea“ és az „Ad-verul“ 50.000 leivel megnyitotta.

A „Fehér apáca“ bemutatója a Select mozgóban. A kolozsvári mozgószínházak vezetősége tegnap este mutatta be a Selectmozgóban nagyszámú előkelő, meghívott közönség előtt a „Fehér apáca“ című 11 felvonásos filmet. A bemutatott film egyike a legszebb alkotásoknak azok közül, amelyeket a kolozsvári színházak eddig bemutatottak. A cselekményekben bővelkedő rendkívül finom érzelmességgel álfestett történet mindvégig lebilincseli az érdeklődést. A főszerepben Lilian Gish képességeinek legjavát adja, ugyúszintén Ronald Colman olasz filmszínész, aki egy kapitány szerepében a filmművészet tökéletességével alakít. A filmen az örekszép Nápoly, háttérben a komor Vezuv és Afrika sivataga csodálatos szépségükben vannak megrögzítve. A tizenegy felvonásos, hatalmas mű, mint étesülünk, csak néhány napig lesz műsoron.

Uj részvénytársaság Brassóban. Arról értesülünk, hogy az Anglo Romana, Brassó, Fekete-utca 62. sz. alatti gummi-, bőr- és szövetryuhagyár, melyet egy évvel ezelőtt az M. Neumann utóda cég alapított, mostan a medgyesi Citron és Deutsch családok részvételével részvénytársasággá alakult, 5000.000 lej befizetett részvénytőkével. Ezt a lépést szükségesnek tartotta a gyár vezetősége azért, mert a gyár elsőrangú gyártmányai újabb annyira általános keresletnek örvendenek, hogy rövid időn belül nemcsak a bel-, hanem a külföldi piacot is megnyerték. Amint a gyár címéből is már kitűnik, a gyár ruházati cikkek, szövetből, bőrből és különösen gumiból való előállításával foglalkozik, a leggyeszerubb kivitelű a legdivatosabb és legelőkelőbb kiállításig, mely a londoni és bécsi gyártmányok minőségével egyenrangú. A Lifschitz és Róth Lázár igazgatók műszaki vezetése alatt álló gyárat, Angliából hozott legmodernebb gépekkel fogják kibővíteni, hogy így az emelkedett exportkövetelményeknek eleget tethessenek. Az Anglo-Romana ilyen módon nagy teljesítőképességű és minden tekintetben mintaszerű berendezést kap, amelyre erdélyi iparunk büszke lehet.

Gyújtogatás okozta a bukaresti „Iskolák háza“ égését. Bukarestből jelentik: Jelenítettük röviden, hogy tegnap a kora hajnali órákban, eddig még meg nem állapítható okokból, óriási tűz ütött ki a General Berthelot utcában lévő „Iskolák háza“ hatalmas palotájában. A tüzet legelőször Spirescu tanítónő vette észre, aki az Iskolák háza második emeletén lakott. A menekülés az első pillanatban lehetetlennek látszott, mert a nyitott ajtón a folyosóról füstoszlop csapódott be. A tűz hirtelen hamar elterjedt a fővárosban. A központi tűzoltóság teljes létszámában kivonult a tett színhelyére és Pancu tűzoltóparancsnok vezetése mellett megkezdődtek a mentési munkálatok. Már a közeli épületeket is fenyegette a tűz veszélye, amikor néhány önfeláldozó élete veszélyeztetésével ledöntötte a hatalmas épület utcai részét. A hatóságok egyöntetileg megállapították, hogy az Iskolák házat ismeretlen tettesek gyújtották fel.

Figyelem!
 Kárpitosok és kocsigyártók kellekeit legolcsóbban **Back Bernát** áruházában szerzhelik be. Oradea-Mare, P. Regina Maria No 1.

HYPEROL
 fertőtlenít, megvéd torokfájástól
SZÁIVIZ TABLETTA
 Kapható mindenütt.

Róth
 cipésznél
 Szép-u. 2.
 szám alatt
 készítnék
 a legújabb
 divatu
**cipő-
 különlegességek.**

luziót keltőn. Ke-
 töltötte be nagy
 erálist, Mihályffy
 ok ambicióval és
 pekben Janovics
 az ősz főur méltó-
 rfi megejtő ked.
 llemes volt mint
 Kosza Hugó a
 en operettszerűen
 en kitűnő Ihsz
 emelkedő játékok
 kapitány felesége-
 onszenvesen tem-
 Lady Adela.
 isztokrata hölgyet
 táltással beszélt.
 ndani. (sz. i.)
 szelnőke
 a tagozatokat,
 en a választó-
 senek a demo-
 as azt is, hogy
 és a szociálista
 rületekkel haj-
 szakító tők a
 gból
 m ismertem ezt
 dalomról kezd-
 a következéket
 hogy a fiatal
 g ime itt él
 uskiewits, aki
 ds azóta egy
 hogy tovább
 és azóta állan-
 rókat kivetett
 járunk egyik
 nyugodalmunk.
 utazom, ahol
 a, hogy az Uj-
 k nagyon a mi
 zi Juskiwits,
 óbb reprezen-
 ert
 T
 i
 k
 NY PÖZ-
 orál
 és tekintés
 2 3 4
 s. butortársaság,
 s szerkesztők be
 előfizetéseket
 Kelet nagy-
 redévi emlék-
 tittat.

KÖZGAZDASÁG

Országos akciót indítottak a munkásbiztosítási törvényjavaslat visszavonása érdekében

A negyiparosok és munkadók memoranduma a miniszterhez

(Cluj, jan. 9. Az Uj Kelet tudósítójától.) Közöltük már, hogy Chirculescu munkaügyi miniszter a napokban váratlanul a szenátus elé terjesztette a munkásbiztosítási törvényjavaslatot. A betérjesztés híre a legnagyobb megdöbbenést keltette egy a munkások, mint a munkadók között, mert a javaslat rendelkezései sok antiszociális intézkedést tartalmaznak, de ezenfelül, ha látszólag meg is adja — lényegileg alapjait — támadja meg a betegsegélyző pénztárak autonómiáját.

A munkaügyi miniszter, mint ismeretes, több ízben tett ígéretet arra, hogy a javaslatot addig nem emelteti törvényerőre, míg a munkások és munkadók képviselőivel le nem tárgyalta és el nem fogadtatja a javaslatot. Ezzel szemben, anélkül, hogy az érdekeltek véleményét meghallgatta volna — a javaslatot a szenátus elé terjesztette. A munkadók és munkások emiatt országos akciót kezdtek és megpróbálják a minisztert rábíni a javaslat visszavonására.

A kolozsvári Munkadók Szövetsége ebben a kérdésben memorandumot készített, melyet országos szövetsége útján a miniszter elé fog terjeszteni. A memorandum kifejti, hogy az erdélyi munkásbiztosítás több, mint 30 éves multra tekint vissza. Alapja kezdetől fogva az érdekelte munkadók és munkások 100 százalékos teherviselési kötelezettségének megfelelő 100 százalékos autordministratív joga volt. A munkadók és munkások saját pénzükből tartották fenn és fejlesztették nagygyá egyetlen komoly szociális intézményüket, de egyben maguk is igazgatták azt, természetesen az állam legteljesebb ellenőrzése mellett. Amidőn a háborús és forradalmi évek rendkívüli viszonyaira hivatkozva előbb a magyar, majd a román kormányok ezt a százszázalékos önkormányzati rendszert, a szakminisztérium vezető-tiszviselőinek érdekében ismételtlen korlátozták, az erdélyi munkadók és munkások nehéz harcokban igyekeztek jogukat visszaszerezni.

Nehéz harcok után éppen az elmúlt év folyamán jutottak el az erdélyi munkadók és munkások odáig, hogy ellenőrző, sőt bizonyos mértékig adminisztratív jogukat egy a 18 kerületi pénztár, mint az azok fölött álló C. Centrala fölött visszaszerezték.

1925 tavaszán Chirculescu miniszter ígéretet tett egy új s az ország összes munkásbiztosítási intézményeit egységesítő törvényjavaslat

megalkítására, melyet a teherviselő munkadók és munkásrétegek reprezentánsainak bevonásával fog megalkotni.

Az erdélyi munkadók és munkások hitték a miniszteri ígéretnek és így érthető és indokolt a nagy megdöbbenés, melyet a törvényjavaslatnak szenátus elé való viteléről szóló hírek okoztak.

A lényegbeli differenciákat a felterjesztés az alábbiakban foglalja össze:

1. A hivatalos törvényjavaslat ennek a szervnek két osztályát (betegség és baleset) 100 százalékig, egy osztályát (a nyugdíjosztályt) pedig 66 százalékig a munkadók és munkások járulékaiból úgy akarja kiépíteni, hogy az a jövőben se a fentartó munkadók és munkások autonóm szerve, se szigorúan vett állami szerv ne legyen. A munkadók és munkások csak a kinevezett tisztviselőkkel együttesen megalkotott tanácsokból és bizottságokból szerezhetnek az intézmény menete felől tájékozást, viszont az állam csak autoritást és kontrollt gyakorol. (Art. 131). A javaslat célja az intézmény igazgatási jogának a director general és igazgató-társai kezébe való átjuttatása s ezzel egy a teherviselő rétegek, mint az állam jogának kijátszása.

Az erdélyi munkadók ezzel szemben egyrészt az összes külföldi példákra, másrészt az erdélyi, de a regáti tradíciókra is hivatkozással azok részére követelik az adminisztratív jogát, akik az intézményt tulajdonképpen fentartják. Vagyis követelik, hogy az állam permanens felügyelete alatt a nyugdíjosztályt az állam, a munkadók és a munkások szabadon választott tanácsai, a betegsegélyző- és balesetosztály pedig a munkadók és munkások paritásos tanácsai adminisztrálják.

2. A hivatalos törvényjavaslatban újításoknak mondható materiális rendelkezéseket a törvényelőkészítők a legantiszociálisabb tendenciáktól vezetve készítették elő és a biztosított munkásoktól sok olyan előnyt meg akarnak vonni, amelyek jelenleg is már megvannak. Így a családok tagok megbetegedő tagjainak eddig adott segélyezést korlátozzák. A nőtlen tagoknak fizetett pénzsegélyek összegét leszállítják a beralap után eddig fizetett 60%-ról 40 százalékra, stb.

Az erdélyi munkásbiztosítás 1926. évi költségelirányzása már az eddigi szociálisabb elosztási kvóta szerint is csak a befizetett sok száz millió 30 százalékát juttatja a beteg tagoknak pénzsegély formájában. További 15

Mától
Kezdve
A
SELECT
Mozgóban
A
Szezon
Legnagyobb
Filmje
A

Fehér Apáca

Kerül
Bemutatóra
Főszerepben
A
Felülmulthatlan

Lillian Gish-el.

A
Filmet
Minden
Előadáson
Híres
Operai
Magánénekesek
Különleges zene
És
Énekkar
Kiséri

Rezik Károly

Ur
Vezetése
Mellett

URANIA-MOZGÓ

Vasárnap, január 10.

Acél szív

Rendkívüli kalandor dráma, 6 felvonásban, a főszerepben Villiam Duncan és Edith Johnson

APOLLO-MOZGÓ

Vasárnap, január 10.

Vörös vampir

Szenzációs kalandor dráma, főszerepben a híres Marion Devis

BROADCASTING RADIO-KÉSZÜLEKEKEN

CLUJ: STR. N. JORGA 3 SZ.
BUCUREȘTI: RADIONEL BLD. BRATIANU 26 • CERNAUȚI: AGRECO STR. MICKIEWICZ 2

százalékot
címén jutt
lékot már
ségügyi sz
33 százalé
mélyzet és
Az erd
materiális
és alaposan
Elyben
pénzsegélye
kvalitatív
elsősorban
nak az adu
való fokoz
korlati ken
törvény ide
értők s kal
cizebb kid

Ujfal
nulinányoz
Bukarestből
nőkök, akik
tanulmányo
fikálás sze
Bukarestbe.
már foglal
de az általu
földi tökése
totta elfoga

Fize
gyobb mo
A Vickers-
slatti konju
dett, forgalm
őzveget inv
dett üzemét
donygyár az
mót csak ug
államok rész
lított kész
és olasz rez
séggel végző
kat okozott,
seuye Angli
Vickers-részv
és félmillió f
aktívaként k
gol pénzpiac
a bejelentett
lasi tárgyalás

Elhala
ságok tárgy
francia román
halasztást sze
zott miniszter
ján a kormány
küldését elha

Román
és milánói m
Bukarestből j
nagy előkészít
lanói nemzet
telre a rom
dekében. A
tos ügyek in
attasét, a mil
kedelemügyi

Csehsz
kontingense
pénzügyminis
1926. évi szes
ben állapított
pénzügyminis

Hét-
bankjegyfor
szlovák pénz
kimutatása sze
ber 23 án 756
rugott, tehát
kevesebb vol
határ. A leszá
ésfélszázalék,
százalék.

A legf
Bukarestből je
nácis jövő hét
Tancred Cons
ügyi miniszter
teli illetékek

Elhala
tárgyalását.
cég elleni ism
tár által bead
a törvényszék

százalékos orvosságok, kórházi kezelések stb. emén juttat el részükre. Több, mint 22 százalékos már az itómény orvosi és egyéb egészségügyi személyzetének ad. A fennmaradó kb. 33 százalékos pedig az adminisztrációs személyzet és anyag fenntartására fordítja.

Az erdélyi munkaadók a törvényjavaslat materiális rendelkezéseit éppen ezért feltétlenül és alaposan átdolgozandónak tartják.

Elvben követelik a ma már érvényben levő pénzügyi, orvosi s egyéb irányú kezelések kvalitatív és kvantitatív fenntartását és pedig elsősorban a járulékok idevonatkozó kvótájának az adminisztrációra eső kvóta hátrányára való fokozatos felemelésével. Ezen elvük gyakorlati keresztülvitelésként pedig követelik a törvény idevonatkozó határozmányainak szakértők s kalkulátorok bevonásával való legprezisebb kidolgozását.

Ujabb külföldi mérnökbizottság tanulmányozza az elektrifikálás kérdését. Bukarestből jelentik: A svájci és francia mérnökök, akiket a kormány hívott meg, hogy tanulmányozzák az ország vizierőit az elektrifikálás szempontjából, 17-én érkeznek meg Bukarestbe. Mint ismeretes, ezzel a kérdéssel már foglalkozott egy külföldi vegyesbizottság, de az általuk ajánlott kihasználási tervet, külföldi tőkések bevonásával a kormány nem tartotta elfogadhatónak.

Fizetésképtelen lett Anglia legnagyobb mozdonygyára. Londonból jelentik: A Vickers-részvénytársaság, mely a háború utáni konjunktura következtében megnövekedett forgalmának lebonyolítása érdekében óriási összeget investált, a háború után megnövekedett üzemét kénytelen volt leépíteni. A mozdonygyár azonban egyharmadára leolvadt üzemi csak úgy tudta folytatni, hogy az utóállamok részére igen kedvező feltételekkel szállított kész mozdonyokat. A román, jugoszláv és olasz rendelések szállítása azonban veszteséggel végződött és a cégnek az is nagy károkat okozott, hogy az amerikai nehézipar versenyé Anglia gyarmataiból is kiszorította. A Vickers-részvénytársaság passzívja mintegy 12 és félmillió font sterling, melynek nagyrészt aktívaként kétes követelések tezik ki. Az angol pénzpiacra nem okozott nagy meglepetést a bejelentett fizetésképtelenség, mert a szanálási tárgyalások már régebben megkezdődtek.

Ethalasztották a francia-román adósságok tárgyalását. Bukarestből jelentik: A francia román adósságügyi tárgyalások ismét halasztást szenvednek. Diamandi meghatalmazott miniszternek erre vonatkozó értesítése alapján a kormány a szakértők Párisba való kiküldését elhalasztotta.

Románia előkészületei a budapesti és milánói mintavásárokon való részvételre. Bukarestből jelentik: Az iparügyi minisztérium nagy előkészületeket tesz a budapesti és a milánói nemzetközi mintavásárokon való részvételre a román ipar megfelelő képviselete érdekében. A budapesti mintavásárral kapcsolatos ügyek intézésével Motasonu kereskedelmi attasé, a milánóival pedig Porn római kereskedelmiügyi attasé bízták meg.

Csehszlovákia 1925-1926. évi szeszkontingense. Prágából jelentik: A csehszlovák pénzügyminisztérium közlése szerint az 1925-1926. évi szeszkontingenst 520 ezer hektoliterben állapították meg, amely mennyiséget a pénzügyminiszter szükség esetén felemelheti.

Hét- és félmillárd Csehszlovákia bankjegyforgalma. Prágából jelentik: A csehszlovák pénzügyminisztérium bankhivatalának kimutatása szerint a bankjegyforgalom december 23-án 7564 millió 430 ezer 509 koronára rugott, tehát 1858 millió 992.007 koronával kevesebb volt, mint a megengedett törvényes határ. A leszámítolási kamatláb változatlanul 6 és félszázalék, a lombard kamatláb 7 és fél—nyolc százalék.

A legfőbb gazdasági tanács ülése. Bukarestből jelentik: A legfőbb gazdasági tanács jövő héten ülést tart, hogy határozzon Tancred Constantinescu kereskedelem- és iparügyi miniszter javaslata felett az egyes kivitelűilletékek redukálása ügyében.

Eihalasztották a Galantis-cég csőd tárgyalását. Bukarestből jelentik: A Galantis-cég elleni ismert vámosalási ügyben a kincstár által beadott csődnitási kérés tárgyalását a törvényszék e hó 22-ére halasztotta.

TŐZSDE

Január 9-én

A lej: Zürichben 235.00, Párisban —, Budapestben 320.25, Bécsben —.

Kolozsvár. A piac ma is szilárd volt. A kínálat ezzel szemben kis keretek között mozgott. Az árfolyamok a következők:

Bécs 31.30—31.45, Prága 6.55—6.60, Budapest 320—325, Páris 8.50—8.60, Zürich 42.90—43.00, Newyork 220.00—222.50, London 1076.1079, Milánó 8.97—9.05.

Zürich. Zárlat: Berlin 123.25, Amsterdam —, Newyork 517.75, London 2511.25, Páris 1977.50, Milánó 2090.00, Prága 1532.50, Budapest 72.55, Belgrád 917.50, Bukarest 235.00, Varas 65.00, Bécs 73.95.

Bukarest. Devizák: Páris 8.58, Berlin —, London 1075, Newyork 220.25, Milánó 8.85, Zürich 42.50, Bécs 31.50, Prága 6.51, Budapest —.

Bukarest. Valuták: Napoleon 810, német marka 51.00, leva 1.55, török lira 112, font sterling 1060, francia frank 8.70, svájci frank 42.50, olasz lira 9.00, drachma 2.75, dinár 590, dollár 220.00, lengyel forint 27.—, osztrák schilling 31.00, magyar korona 31.00, cseh korona 6.60, balga frank, 9.80 holland forint —.

Hencsertakarók,
brokátok, butorszövetek legolcsóbb
bevásárlási forrása **Back Bernát,**
Oradea-Mare, P. Regina Maria 1.

Kimutatás

a Marpa Lanefes (Kórházi betegek életvezés) egyesületnek 1925 évi december havi működéséről. Kiosztott 1079-ebéd, 108 liter tej, 14 liter bor. **Bevételek:** Tagdíjakból 16,385 lej. Betegek hozzájárulása 2250 lej. Templomi és egyéb hozzájárulások 1608 lej. Ebédek megváltása 310 lej. Adományok 1300 lej. 1079 ebéd értéke (á 50.—) 53950 lej. Tartalékalaphól (e havi többletkiadás) 590— lej. Összesen 76393 lej. — **Kiadások:** Ét.lfordásért 5406 lej. Igazg. tási költségek 2600 lej. Jutalékokra 2698. Konyhai kiadások és főzés 7804 lej. Tejszámla városi betegeknek (72 liter) 709 lej. Segélyek városi betegeknek 3226 lej. Kiosztott ebédek értéke 53,950 lej. Egyenleg — lej. — Összesen 76.393 lej. — **Mózes Elek** titkár. **Neumann Mórné** elnök.

Petroseni főucájának legszebb helyén egy nőidivat confectio és szabóságban jól bevezetett

üzlet
berendezéssel és áruval vagy anélkül
eladó.

Bővebbet: **Löwy Sándor, Petroseni.**

Likör nagykereskedők és italmérők figyelmébe!

A „Monitorul Oficial“ hivatalos lap 139/27 számában 1925. június havában megjelent 1221 sz. magas királyi decretum szerint 1926. január 1-től mindazok, kik eddig likörök hideg uton való gyártásával foglalkoztak, e naptól fogva csak speciális autorizáció alapján, meleg uton és csak természetes liköröket készíthetnek, **italmérők** maguk liköröket és rumokat hideg uton házilag, mint eddig, nem állíthatnak elő és italszükségletüket csak „Autorizált likörgyáraktól“ szerezhetik be és ezt az ellenőrzés alkalmával igazolni tartoznak.

Likörnagykereskedők és italmérők figyelmébe ajánljuk

Románia legjobban berendezett és a Ministerul Sanitati Publice Bucuresti által 14226/1923 számmal autorizált gőzüzemű **„Bogsza“ likörgyárunkat** melynek természetes uton előállított gyártmányaiért felelősséget vállalunk.

Likör nagykereskedőknek

továbbárusítás céljából nagyobb vételnél megfelelő kedvezményes árakat és feltételeket nyújtunk.

BOGNÁR & SZÁNTÓ

Erdélyi Kereskedelmi Részvénytársaság, Cluj, Calea Regele Ferdinand 70. Likörgyár, bor, sör és szesz-nagykereskedők.

Interurbán telefon: 3-32.

Távirati cím: „Bogsza“.

... munkaadó bevonás... sok hittak... és indo... törvény... éről szóló... rjesztés az... ennek a... (aleset) 100... stály) pe... munkások... hogy az a... munkások... llami szerv... sok csak a... megalko... zerezhetnek... t, viszont... t gyakorol... mény igazg... s igazgató... el uzy a... m jogának... mben egy... másrészt az... ivatkozással... ració jogát... fentartják... permanens... az állam, a... n választott... toszály pe... paritások... n ujítások... éseket a tör... bb tenden... a biztosított... eg akarnak... megvannak... 6 tagjainak... k. A nőtleu... zégét leszá... ett 60%-ról... 26. évi költ... cciálisabb el... fizetett sok... a beteg ta... További 15... KIEWICZ 2

APRÓHIRDETÉSEK

Egyesre írt és ésnél egy szó 3 lej, vastagabb betűvel 6 lej. Legkisebb apróhirdetés 30 lej. Álláskeresőknek 30% kedvezmény. Apróhirdetések díja előre fizetendő

Gyors- és gépirónó, aki egyéb irodai teendőkben is járatos, tizenötödikére fel étetik. Román és német nyelv tudása előny. Ajánlatokat „Textil“ jelíggel a kiadóhivatal továbbítja. 466

Fűszerüzlethehelyiség forgalmas helyen, két szoba konyhás lakással, külön telken átadó. Leveleket „Forgalmas“ jelíggel a kiadó továbbítja. 459

Úgyes képeretező segítők feléteknek Somlyai anyanyelvű ipartelepén, Cluj Kolozsvár

Szabásznőt keresek, ki úgy a férfi, mint a női fűszerüzletben több évi gyakorlattal bír, valamint a varráshoz is ért. „Chic“ fűhő nemű-üzem, Satu-Mare, városi bépalota. 461

Könyvnyomdák! A Gebr. Jänecke & Fr. Schneemann világhírű

nyomda-festékei kaphatók a gyár erdélyi és bánáti vezérépviselőjénél:

„Fraternitas“ könyvnyomda CLUJ, Str. Baron L. Pop 10. Telef n: 10-47 és 2-28.

Egeregymenti községben, Zsibó állomástól 7 km-re egy a földvel dolgozó gézmalom és Princz féle olaj prés — ujonnan berendezve — fel részessésem eladó. Értekezhetni Palkovits Lajosnál, Jibón. 444

Comunitatea Bisericeasca Evreasca Iuj — Kolozsvári Iz. Hitközség. — Bírour: Calea Reg. Ferdinand 54.

No 7—926.

Pályázati hirdetés.

Hitközségünk előjárósága pályázatot hirdet egy pénzbeszedői állás azonnali betöltésére. Pályázhatnak oly vallásos és óvadékképes egyének, kiknek a városban e téren is kellő gyakorlatuk és ismerettségük van. Fizetés meggyezés szerint. Pályázatok az előjáróság címére a hitközség irodájába küldendők legkésőbb t. hó 15. ig.

Az Előjáróság

Raglanok

öltönyök,

gyerek-kosztümök

Neumann M.

férfi- és fiuruha-áruháza Cluj, Piața Unirii (Főtér) 14

Rendkívüli alkalmi árak!

I-a színes french ing csak 260 lej

Selyem elejű ingek, legfinomabb kivitelben csak .. 350 lej

WEISS SIEGFRIED

kalap- és uridivat áruházában, Cluj, Calea Reg. Ferdinand 10 sz.

SZÍNHÁZ - MŰVÉSZET

Bálint Aliz hétfő esti zongorahangversenye. Bálint Aliz zongorahangversenye iránt, melyet hétfőn este tart a református teológia nagytermében, egyre nagyobb az érdeklődés. A kiváló budapesti művésznő rendkívül nívós műsor keretében mutatkozik be a kolozsvári zeneértő publikum előtt. Műsorában szerepel: 1. Bach: Kromatikus fantázia és fuga. 2. Beethoven: Szonata op. III. Maestoso. Allegro con brio ed appassionato. Arietta. Adagio molto semplice e cantabile. Szünet után: 3. Chopin Két mazurkája és Bartók: Román tánc. 4. Schumann: Karneval. 1. Preambule. 2. Pierrot. 3. Arlequin. 4. Valse noble. 5. Escebius. 6. Florestan. 7. Coquette. 8. Réplique. 9. Papillons. 10. A. S. C. H. — S. C. H. A. (Lettres dansantes). 11. Chiarina. 12. Chopin. 13. Estrella. 14. Reconnaissance. 15. Pantalon & Colombine. 16. Valse allemande. Paganini. 17. Aven. 18. Promenade. 19. Pause. 20. Marche „des Davidsbündler“ contre les Philistins. — Jegyek Király főtéri könyvkereskedésben és este a pénztárnál kaphatók még korlátozott számban.

A színházi iroda közleményei

Őszi szerelem. Pierre Weber és Duvernois elragadó tárgyú színművét mutatja be a magyar színház színdarabja. A tavalyi szezon egyik leghatásosabb sikere volt Párisban az Őszi szerelem. Főszereplője hangulatos és elragadó tárgyú színdarab. Az Őszi szerelem a természetes és a törvényes szerelemből született gyermek problémájával foglalkozik és az egész színdarabon keresztül vonul egy megragadó szerelmi történet.

MAGYAR SZÍNHÁZ

Magyar Színház heti műsora

Vasárnap d. u. fél 3-kor: Tündérr királykisasszony (2odaszor). Divatmalom (Jóteknonyocelu műkedvelő előadás. Rendes helyárrakkal. Sorozatszám 191)

Vasárnap d. u. fél 6-kor: Uriemberek (Ujdonság harmadszor Leszállított helyárrakkal. Sorozatszám 192)

Vasárnap este háromnegyed 9-kor: Orlov (Rendes helyárrak, Berletzúnet. Lengyel Irénnel, Neményi, László, Ihásszal. Sorozat 193)

Hétfő: Uriemberek (Napibérlet 59 szám A. Sorozat 194)

Kedd: Orlov (22 edszer, Lengyel Irén, Neményi, László, Iháss Aladárval. Berletzúnet. Sorozatszám 195)

Szerda: ŐSZI SZERELEM (Ujdonság, először. Premierbérlet 27 sz. Sorozat 196)

Csütörtök: Őszi szerelem (Napibérlet 60 sz. B. Sorozat 197)

Péntek: A SZERELMES PRÓBABABA (Ujdonság, először. Poor Lilivel. Premierbérlet 28 szám, Sorozat 198)

Sombat d. u. 4 kor: Pear Gynt (Ifjúsági előadás, olcő helyárrakkal. Bevezető előadást tart dr. Borbély István. Sorozat 199)

Sombat este 8-kor: MIKADÓ vagy TTIPU VÁROSA (Operett repriz először. Karácsonyi Ili, Neményi Lilivel. Rendes helyárrak. Premierbérlet 29 sz. Sorozat 200)

Vasárnap d. u. fél 3-kor: Tangó királynő (Lengyel Irén, Iháss és Lászlóval. Leszállított helyárrak. Sorozat 201)

Vasárnap d. u. 6-kor: A szerelmes próbababa. (2-odaszor. Poor Lilivel. Leszállított helyárrakkal. Sorozat 202)

Vasárnap este háromnegyed 9-kor: Mikádó vagy Titipu városa (Karácsonyi Ili és Neményivel. Napibérlet 61 sz. A. Sorozat 203)

Hétfő: Mikádó vagy Titipu városa (Karácsonyi Ili, Neményivel. Napibérlet 62 sz. B. Sorozat 204)

REZIK KÁROLY ur vezetése alatt különleges énekkar és a következő zenei műsor fogja kísérni a **Fehér Apáca** című filmelőadást, amely máto fogva kerül bemutatásra a **Select-mozgóban**. Hebridák. Galopp. Gounod: Faust. Chopin: Gyászinduló. Próféta — Berceuse. Pillangó kisasszony. Altfranzösisches Lied. Caramioben. Andacht. Waserflucht — Am Meer — Pieta. Signore. Belicza: Kyrie Benedictus. Wagner: Pilgerchor. Tanhäuser. Schubert: Nocturno. Tosca. Bolygó hollandi. Undine—Belicza: Agnus Dei.

Hölgyeim!

Tuhalmozott raktár miatt **rendkívül olcsúsítás!**

Dáttin kalapok 150 lej
Félc divatformák 175 lej
Bársony modellek 250 lej

IDEAL kalapüzlet
Cluj, Calea Regale Ferdinand 8.

Kérjen mindenütt

Pierre borotva-pengét.

A legjobb fémkeverék, a legökölletesabb gyártmány. Garantált minőség. 1800

Csakis a H. CANONNE, Paris francia felirásu doboz valódi

Eau de Cologne

Kapható minden szakhavágó üzletben.

Gladys

cipőkremnél drágább van,

de jobb nincs.

MARTIN PAL Jun.

Cluj, Piața Mihail Viteazul 25.

כשר ועלכווארען פאבריק
ערציינט אלעקרייליא ועלכווארען
פאבריק פאר מער נאכנאמעס
ועלכווארען פריינדקראנט אונד הכשר אויף פערלאנגען.

Mirdessen az Új Keletben

Szerkesztőhivatal Cluj-Kolozs L. Pop (K. T. Szerk. 977, Zs. N. Sz. Kézirat szerkesztésért díj. adu

1926 ja

a cí

(Lond. tól.) A nevezetesség szakról ki talmaznak hez inté amelyeket kerében d A brit következől

„Ami lési cölök a kormány mintha val szüksegete szama ezer tetben a r ezig szükse közevelési iskolák kiale önözere olyan iskol ugyan nem zonyos mér külnödnék. különbséget állami iskol hatvan szá Tény azon kormány kevés kive Ennek

röszesitik a A Palesztin kevés kilá velési cölö rendelkezés kellene csul nagyobb os Ami a nevezetesen illeti, a bri Sajnálata

muellenk a dési jelenté ben a teki fenn. Pales részt ugya tartja és e több esetben ilyen körü donuktól me letelepülés

Ebben a hatodik pon amely arról ténő földkio és helyzete A Pales szervezet e konkrét ja A közeli réssel járult részén nag pedési cölö a kormányz lenti, hogy jesíteni fogj követelmén Egy je Leumi (a p fölkérte dr Palesztináb nemzetgyül sára. Az új zajlani és a lémák kerü